

Twoje mocne strony

Monika Iwanowska

PANTA RHEI...

**O zmianach w podstawie
programowej z języka
polskiego
w nowym roku szkolnym**

PLAN SPOTKANIA

- **1. WIELKA REWOLUCJA CZY KOSMETYCZNE POPRAWKI?**

Główne zmiany w podstawie programowej z języka polskiego dla szkoły podstawowej.

- **2. OKIEM PRAKTYKA...**

Jak zaplanować proces dydaktyczny w kontekście wprowadzonych zmian?

- **3. W KWESTII EGZAMINU...**

O czym pamiętać, przygotowując uczniów do kolejnej edycji egzaminu ósmoklasisty?

WIELKA REWOLUCJA

CZY KOSMETYCZNE POPRAWKI?

1. Główne zmiany w podstawie programowej
2. do języka polskiego dla szkoły podstawowej.

2. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę, dziennik , pamiętnik lub powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy;	3) rozpoznaje czytany utwór jako baśń, legendę, bajkę, hymn, przypowieść, mit, opowiadanie, nowelę i powieść oraz wskazuje jego cechy gatunkowe; rozpoznaje odmiany powieści i opowiadania np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy;

WNIOSKI:

Uczeń nie musi rozpoznawać cech gatunkowych dziennika oraz pamiętnika.

2. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, uosobienie, ożywienie, apostrofę, anaforę , pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;	4) zna i rozpoznaje w tekście literackim: epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, zdrobnienie, zgrubienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie oraz określa ich funkcje;
6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę, refren, liczbę sylab w wersie ;	6) rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, w tym wers, rym, strofę i refren;
16) określa doświadczenia bohaterów literackich i porównuje je z własnymi;	-----

WNIOSKI:

1. Wyeliminowano anaforę ze środków poetyckich do rozpoznania przez ucznia.
2. Uczeń nie musi określać liczby sylab w wersie w kontekście rozpoznawania elementów rytmizujących wypowiedź.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; oddziela temat fleksyjny od końcówki;	4) rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi;
10) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu, wyróżnia człon nadrzędny i podrzędny oraz typy związków;	10) rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu;

WNIOSKI:

1. **Nie wymaga się od ucznia, by oddzielał temat fleksyjny od końcówki.**
2. **Uczeń nie musi wyróżniać członu nadrzędnego i podrzędnego w związku wyrazów.**
3. **Uczeń nie musi określać typów związków wyrazów.**

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
1) identyfikuje tekst jako komunikat; rozdziela typy komunikatu: informacyjny, literacki, reklamowy, ikoniczny;	1) identyfikuje tekst jako komunikat;

WNIOSKI:

**Uczeń nie musi odróżniać
typu komunikatu
(wskazywać, czy jest to
komunikat informacyjny,
literacki, reklamowy,
ikoniczny)**

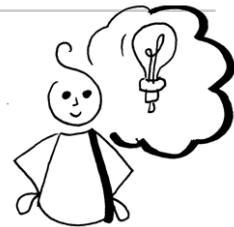
1. Elementy retoryki. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat, wydziela jej części, sygnały konstrukcyjne wzmacniające więź między uczestnikami dialogu, tłumaczące sens;	1) uczestniczy w rozmowie na zadany temat;

WNIOSKI:

Uczeń nie musi wydzielać poszczególnych części rozmowy ani stosować sygnałów konstrukcyjnych wzmacniających więź między uczestnikami dialogu, tłumaczących sens.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis, list, sprawozdanie (z filmu, spektaklu, wydarzenia) , dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym;	1) tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: dialog, opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis <u>(w tym opis przeżyć wewnętrznych)</u> , list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym;
8) redaguje scenariusz filmowy na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów;	-----

WNIOSKI:

1. Ujednolicono formę sprawozdania – brak rozróżnienia typów sprawozdań.
2. Nie ma już wymogu dotyczącego redagowania scenariusza filmowego na podstawie fragmentów książki oraz własnych pomysłów.
2. W kontekście opisu położono większy nacisk na opis przeżyć wewnętrznych.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
6) zwraca uwagę na typy definicji słownikowych, określa ich swoistość;	-----

WNIOSKI:

Uczeń nie musi
rozróżniać typów
definicji słownikowych.

TREŚCI, KTÓRYCH NIE MA W USZCZUPLONEJ PODSTAWIE PROGRAMOWEJ:

CECHY GATUNKOWE DZIENNIKA ORAZ PAMIĘTNIKA

ANAFORA

TYPY KOMUNIKATU
(INFORMACYJNY, LITERACKI, REKLAMOWY, IKONICZNY)

TYPY ZWIĄZKÓW WYRAZÓW

TYPY SPRAWOZDAŃ

TYPY DEFINICJI SŁOWNIKOWYCH

WAŻNE!

W kontekście opisu położono większy nacisk
na opis przeżyć wewnętrznych.

UMIEJĘTNOŚCI, KTÓRYCH NIE MA W USZCZUPLONEJ PODSTAWIE PROGRAMOWEJ:

OKREŚLANIE LICZBY SYLAB W WERSIE

**ODDZIELANIE TEMATU FLEKSYJNEGO
OD KOŃCÓWKI**

**ODRÓŻNIANIE CZŁONU NADRZĘDNEGO I
PODRZĘDNEGO W ZWIĄZKU WYRAZÓW ORAZ
TYPÓW ZWIĄZKÓW WYRAZÓW**

REDAGOWANIE SCENARIUSZA FILMOWEGO

**WYDZIELANIE POSZCZEGÓLNYCH CZĘŚCI
ROZMOWY I STOSOWANIE SYGNAŁÓW
KONSTRUKCYJNYCH WZMACNIAJĄCYCH WIĘŻ
MIĘDZY UCZESTNIKAMI DIALOGU,
TŁUMACZĄCYCH SENS**

Lektury obowiązkowe wg uszczuplonej podstawy programowej:

Lektury obowiązkowe (pozycje książkowe poznawane w całości):

- 1) Jan Brzechwa, *Akademia Pana Kleksa*;
- 2) Janusz Christa, *Kajko i Kokosz. Szkoła latania* (komiks);
- 3) Clive Staples Lewis, *Opowieści z Narnii. Lew, czarownica i stara szafa*;
- 4) Ferenc Molnár, *Chłopcy z Placu Broni*;
- 5) John Ronald Reuel Tolkien, *Hobbit, czyli tam i z powrotem*

Lektury obowiązkowe wg uszczuplonej podstawy programowej:

Krótkie utwory literackie poznawane w całości, utwory literackie poznawane we fragmentach i utwory poetyckie:

- 1) René Goscinny, Jean-Jacques Sempé, *Mikołajek* (wybór opowiadań);
- 2) Ignacy Krasicki, wybrane bajki;
- 3) Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz* (wybrane fragmenty);
- 4) Józef Wybicki, *Mazurek Dąbrowskiego*;
- 5) wybrane mity greckie, w tym mit o powstaniu świata oraz mity o Prometeuszu, o Syzyfie, o Demeter i Korze, o Dedalu i Ikarze, o Heraklesie, o Tezeuszu i Ariadnie;
- 6) Biblia: stworzenie świata i człowieka oraz wybrane przypowieści ewangeliczne, w tym o talentach, o miłosiernym Samarytaninie;
- 7) wybrane podania i legendy polskie;
- 8) wybrane baśnie polskie i europejskie;
- 9) wybrane wiersze: Jana Brzechwy, Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego, Anny Kamieńskiej, Joanny Kulmowej, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Leopolda Staffa, Juliana Tuwima, Jana Twardowskiego oraz pieśni patriotyczne (w tym *Rota* Marii Konopnickiej).

Które utwory nie obowiązują już wg uszczuplonej podstawy programowej?

Adam Mickiewicz,
Powrót taty,
Pani Twardowska

Aleksander Puszkina,
Bajka o rybaku i
rybce

mit o Orfeuszu i Eurydyce

Bolesław Prus,
Katarynka

Charles Perrault,
Kopciuszek

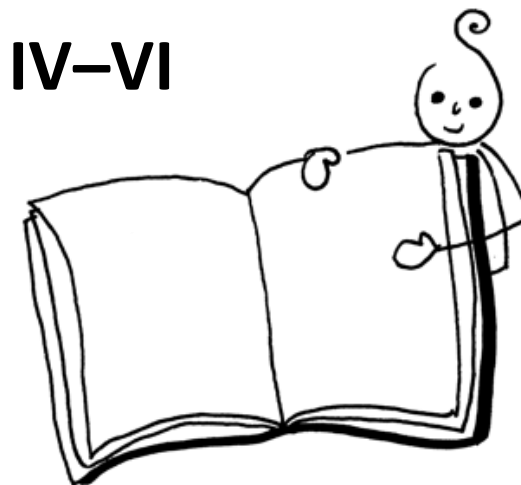
legendy polskie:
o Lechu, o Piaście,
o Kraku i Wandzie

Henryk Sienkiewicz,
W pustyni i w puszczy

Juliusz Słowacki,
W pamiętniku
Zofii Bobrówny

niektóre przypowieści
ewangeliczne:
– o siewcy,
– o pannach roztropnych

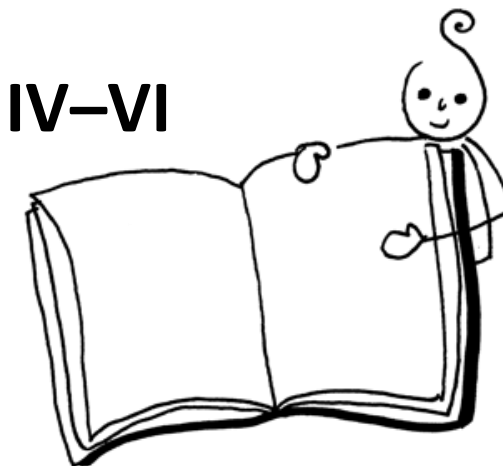
INNE ISTOTNE ZMIANY W KONTEKŚCIE LEKTUR DLA KLAS IV–VI

W kontekście fragmentów *Pana Tadeusza* nie wskazano, jak w dotychczasowej podstawie, konkretnych fragmentów, z którymi powinni zapoznać się młodsi uczniowie.

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
7) Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (fragmenty, w tym: opisy, zwyczaje i obyczaje, polowanie i koncert Wojskiego);	3) Adam Mickiewicz, <i>Pan Tadeusz</i> (wybrane fragmenty)

INNE ISTOTNE ZMIANY W KONTEKŚCIE LEKTUR DLA KLAS IV–VI

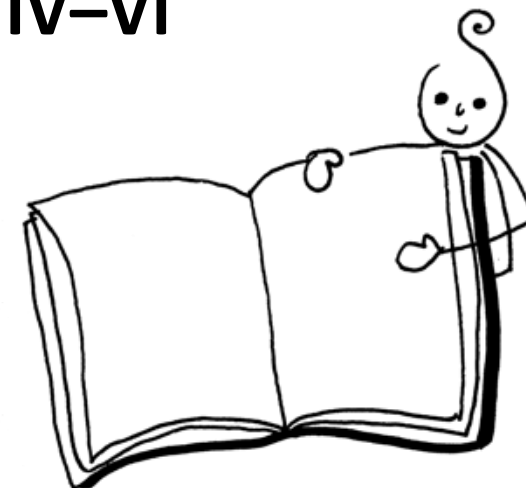
W znowelizowanej podstawie programowej nie wskazano konkretnych legend oraz baśni, które obligatoryjnie powinien poznać uczeń.

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
16) Wybrane podania i legendy polskie, w tym o Lechu, o Piaście, o Kraku i Wandzie; 17) Wybrane baśnie polskie i europejskie, w tym: Charles Perrault, Kopciuszek, Aleksander Puszkina, Bajka o rybaku i rybce;	7) wybrane podania i legendy polskie; 8) wybrane baśnie polskie i europejskie;

INNE ISTOTNE ZMIANY W KONTEKŚCIE LEKTUR DLA KLAS IV–VI

Znajomość wybranych wierszy Zbigniewa Herberta, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza przesunięto do klas VII–VIII.

W kontekście pieśni patriotycznych uczeń MUSI poznać *Rotę* Marii Konopnickiej.

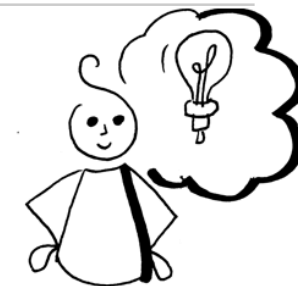
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
2) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik , komedia, fraszka, sonet , pieśń, tren, ballada, epopeja, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;	2) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: komedia, fraszka, pieśń, tren, ballada, epopeja, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;
4) rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm , porównanie homeryckie , inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje;	4) rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, inwokację, symbol, alegorię i określa ich funkcje;

WNIOSKI:

1. **Pamiętnik i sonet zostały usunięte z listy gatunków literackich do rozróżnienia przez ucznia.**
2. **Usunięto eupemizm i porównanie homeryckie – uczeń nie musi rozpoznać ani wskazać ich funkcji w tekście.**

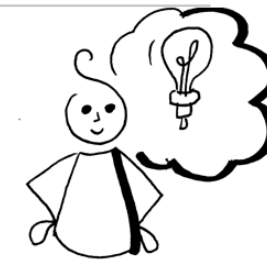

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
5) zna pojęcie komizmu, rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje;	5) zna pojęcie komizmu oraz określa jego funkcje;
6) zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej funkcje ;	6) zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach;
9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonyuje ich hierarchizacji ;	9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi;

WNIOSKI:

1. Uczeń nie musi rozpoznawać rodzajów komizmu (postaci, sytuacji, języka).
2. Uczeń nie musi określać funkcji ironii w tekście.
3. Uczeń nie musi dokonywać hierarchizacji wartości uniwersalnych związanych z różnymi postawami.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
10) wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze;	-----
11) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki , kulturowy, filozoficzny , społeczny;	10) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, społeczny.
12) recytuje utwór literacki w interpretacji zgodnej z jego tematem i stylem	-----

WNIOSKI:

1. Zniknęły zapisy wymagające od ucznia wykorzystywania w interpretacji tekstów literackich elementów wiedzy o historii i kulturze oraz kontekstów historycznoliterackiego i filozoficznego.
2. Zniknął zapis wymagający od ucznia umiejętności recytacji.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
5) rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł, felieton i określa ich podstawowe cechy;	5) rozpoznaje gatunki dziennikarskie: reportaż, wywiad, artykuł i określa ich podstawowe cechy;

WNIOSKI:

1. Felieton został usunięty z listy gatunków dziennikarskich do rozpoznania przez ucznia.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
1) rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie ; rozumie rozbieżności między mową a pismem;	1) rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych; rozumie rozbieżności między mową a pismem;

WNIOSKI:

1. Uczeń w kontekście zjawisk fonetycznych nie musi rozpoznawać uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie.

1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
2) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; rozumie pojęcie podstawy słowotwórczej ; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozumie realne i słowotwórcze znaczenie wyrazu , rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń;	2) rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny; w wyrazie pochodnym wskazuje temat słowotwórczy i formant; określa rodzaj formantu, wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń
3) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy ;	3) zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;

WNIOSKI:

1. Uczeń nie musi rozumieć pojęcia podstawy słowotwórczej.
2. Uczeń nie musi rozumieć różnicy między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów.
3. Uczeń nie musi rozpoznawać typów wyrazów złożonych (zrostów, złożzeń, zestawień).

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna typy skrótów i skrótowców – określa ich funkcje w tekście;	1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy); rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, określa ich funkcje w tekście;
5) wyróżnia środowiskowe i regionalne odmiany języka;	-----

WNIOSKI:

1. Uczeń nie musi znać typów skrótów i skrótowców.
2. Uczeń nie musi wyróżniać środowiskowych i regionalnych odmian języka.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych);	3) tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;
8) rozpoznaje i rozróżnia środki perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych, określa ich funkcję;	-----

WNIOSKI:

1. Uczeń nie musi stosować rytmu akapitowego, tworząc wypowiedź pisemną.
2. Usunięto zapis dotyczący rozpoznawania i rozróżniania środków perswazji i manipulacji w tekstach reklamowych oraz określania ich funkcji.

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

STARA PODSTAWA PROGRAMOWA	USZCZUPLONA PODSTAWA PROGRAMOWA
1) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, życiorys , CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad;	1) tworzy spójne wypowiedzi w formach gatunkowych: recenzja, rozprawka, podanie, CV, list motywacyjny, przemówienie, wywiad;
2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym skraca , streszcza, rozbudowuje i parafrazuje;	2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym streszcza i parafrazuje;

WNIOSKI:

1. Usunięto zapis dotyczący umiejętności redagowania życiorysu.
2. Uczeń powinien wykazać się umiejętnością streszczania i parafrazowania cudzego tekstu, ale nie musi go skracać ani rozbudowywać.

TREŚCI, KTÓRYCH NIE MA W USZCZUPLONEJ PODSTAWIE PROGRAMOWEJ:

PAMIĘTNIK
|
SONET

EUFEMIZM
|
PORÓWNANIE
HOMERYCKIE

FELIETON

UPROSZCZENIE GRUP SPÓŁGŁOSKOWYCH
I UTRATA DŹWIĘCZNOŚCI W WYGŁOSIE

TYPY WYRAZÓW ZŁOŻONYCH

TYPY SKRÓTÓW I SKRÓTOWCÓW

PODSTAWA SŁOWOTWÓRCZA

ŚRODOWISKOWE I REGIONALNE
ODMIANY JĘZYKA

UMIEJĘTNOŚCI, KTÓRYCH NIE MA W USZCZUPLONEJ PODSTAWIE PROGRAMOWEJ:

ROZPOZNAWANIE RODZAJÓW KOMIZMU

OKREŚLANIE FUNKCJI IRONII W TEKŚCIE

**HIERARCHIZACJA WARTOŚCI UNIWERSALNYCH
ZWIĄZANYCH Z RÓŻNYMI POSTAWAMI**

RECYTACJA

**WYKORZYSTYWANIE W INTERPRETACJI
TEKSTÓW LITERACKICH ELEMENTÓW WIEDZY O
HISTORII I KULTURZE ORAZ KONTEKSTÓW
HISTORYCZNOLITERACKIEGO I FILOZOFICZNEGO**

**WSKAZANIE RÓŻNICY MIĘDZY REALNYM A
SŁOWOTWÓRCZYM ZNACZENIEM WYRAZÓW**

**STOSOWANIE RYTMU AKAPITOWEGO
PODCZAS TWORZENIA
WYPOWIEDZI PISEMNEJ**

**ROZPOZNANIE, ROZRÓŻNIANIE ŚRODKÓW
PERSWAZJI I MANIPULACJI ORAZ ICH
FUNKCJE W TEKSTACH REKLAMOWYCH**

REDAGOWANIE ŻYCIORYSU

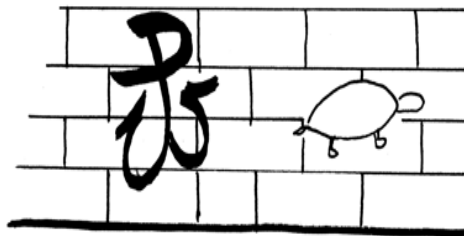
**SKRACANIE I ROZBUDOWYWANIE
CUDZEGO TEKSTU**

Lektury obowiązkowe wg uszczuplonej podstawy programowej:

Lektury obowiązkowe

(pozycje książkowe poznawane w całości):

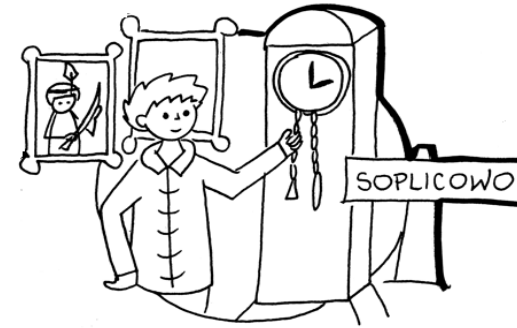
- 1) Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*;
- 2) Aleksander Fredro, *Zemsta*;
- 3) Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*;
- 4) Adam Mickiewicz, *Dziady* część II;
- 5) Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książe*;
- 6) Juliusz Słowacki, *Balladyna*.

Lektury obowiązkowe wg uszczuplonej podstawy programowej:

Krótkie utwory literackie poznawane w całości, utwory literackie poznawane we fragmentach i utwory poetyckie:

- 1) Jan Kochanowski, wybór fraszek, wybrana pieśń, treny VII i VIII;
- 2) Adam Mickiewicz, *Reduta Orzona*, *Świtezianka*, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII);
- 3) Sławomir Mrożek, *Artysta*;
- 4) Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, *Quo vadis* (fragmenty);
- 5) Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace* (fragmenty);
- 6) wybrane wiersze poetów wskazanych w klasach IV–VI, a ponadto wybrane wiersze: Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Zbigniewa Herberta, Bolesława Leśmiana, Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Wisławy Szymborskiej, oraz aforyzmy Stanisława Jerzego Leca.

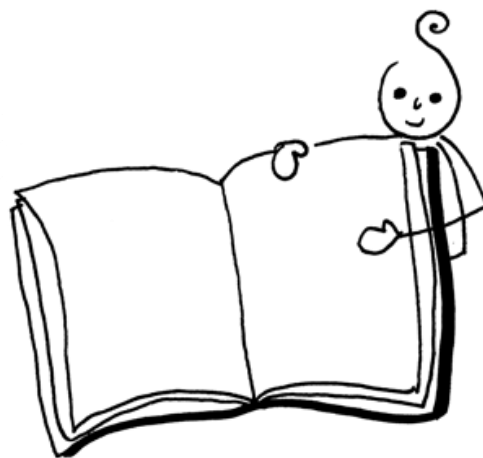
Które utwory nie obowiązują już wg uszczuplonej podstawy programowej?

Jan Kochanowski,
tren I, V

Ignacy Krasicki,
Żona modna

Adam Mickiewicz,
Śmierć Pułkownika

Melchior Wańkowicz,
Ziele na kraterze (fragmenty),
Tędy i owędy (wybrany reportaż)

Inne istotne zmiany w kontekście lektur dla klas VII–VIII

Niektóre utwory powinny być
omówione we fragmentach,
a nie, jak do tej pory, w całości:

1. Adam Mickiewicz
Pan Tadeusz
(księgi: I, II, IV, X, XI, XII)
2. Henryk Sienkiewicz,
Quo vadis
3. Stefan Żeromski,
Syzyfowe prace

Twoje mocne strony

- OKIEM PRAKTYKA...
- Jak zaplanować proces dydaktyczny w kontekście wprowadzonych zmian?

QUO VADIS

Na co warto zwrócić uwagę podczas omawiania?

**1. ROZWIJAJĄCE
SIĘ UCZUCIE
MIĘDZY LIGIĄ I
MARKIEM,
PRZEMIANA
MARKA
WINICJUSZA**

**2. NARODZINY
CHRZEŚCJAŃSTWA
W RZYMIE I
ZESTAWIENIE
CHRZEŚCIJAN Z
POGANAMI,
INTERPRETACJA
TYTUŁU**

**3. PRZEMIANA
CHILONA
CHILONIDESA**

**4. RZĄDY
NERONA**

5. PETRONIUSZ

**6. KREACJE
KOBIECE W
UTWORZE:
LIGIA, POPPEA
SABINA, AKTE,
POMPONIA
GRECYNA,
EUNICE**

1. ROZWIJAJĄCE SIĘ UCZUCIE MIĘDZY LIGIĄ I MARKIEM, PRZEMIANA MARKA WINICJUSZA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
I	O PIERWSZYM SPOTKANIU BOHATERÓW – WINICJUSZ PRZED PRZEMIANĄ <i>Marek Winicjusz odwiedza Petroniusza.</i>	Ważny jest fragment, w którym młodzieniec opowiada Petroniuszowi o okolicznościach poznania Ligii. Warto zwrócić uwagę na intencje Winicjusza (zwraca uwagę na aspekt fizyczny, zamierza uczynić z Ligii swoją kochankę).
	W DOMU AULUSA PLAUCJUSZA <i>Kilka dni później Ligia zostaje wydana Neronowi, przenosi się do jego pałacu, skąd ma trafić do domu Winicjusza jako jego nałożnica.</i>	Ważnych jest kilka pierwszych akapitów (podczas drogi do domu Aulusa Plaucjusza Winicjusz opowiada o swoich wrażeniach z pierwszego spotkania z Ligią) oraz moment, kiedy Petroniusz i Winicjusz spotykają Ligię w domu Aulusa.

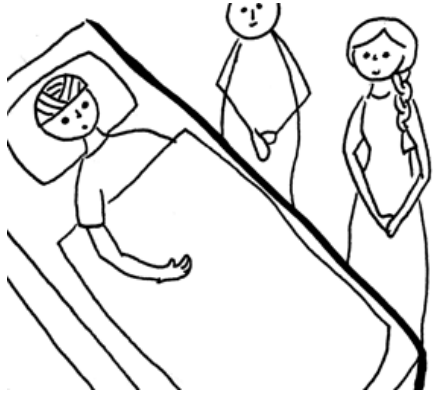
**1. ROZWIJAJĄCE
SIĘ UCZUCIE
MIĘDZY LIGIĄ
I MARKIEM,
PRZEMIANA
MARKA
WINICJUSZA**

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
VII	UCZTA W PAŁACU NERONA Ligia znajduje się w pałacu Nerona pod opieką Akte, dawnej nałożnicy i wyzwolenicy Nerona. Dziewczyna bierze udział w uczcie. <i>W tym miejscu warto nadmienić, że Ligia nie chce i nie może zostać kochanką Winicjusza, ponieważ wiara jej na to nie pozwala. Chrześcijanie planują więc porwać Ligię w trakcie jej podróży do domu Marka.</i>	Ważny jest fragment, który pokazuje obcesowe zachowanie Winicjusza względem Ligii podczas uczyty. Podkreśli on fakt, że mężczyzna traktuje dziewczynę w sposób przedmiotowy, zwracając uwagę na jej urodę.

**1. ROZWIJAJĄCE
SIĘ UCZUCIE
MIĘDZY LIGIĄ
I MARKIEM,
PRZEMIANA
MARKA
WINICJUSZA**

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
X	PORWANIE LIGII	Ważny jest fragment, w którym niewolnik przekazuje wiadomość o porwaniu dziewczyny, i dotyczący reakcji Winicjusza, który wpada w złość i zabija niewolnika – moment ten ukazuje impulsywność Winicjusza .

1. ROZWIJAJĄCE SIĘ UCZUCIE MIĘDZY LIGIĄ I MARKIEM, PRZEMIANA MARKA WINICJUSZA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XXVI	RODZĄCE SIĘ UCZUCIE, PIERWSZE SYMPTOMY PRZEMIANY MARKA <i>Ranny Winicjusz, który przebywa u chrześcijan, lepiej poznaje Ligię. Jest wobec niej pokorny i łagodny, zaczyna się w nim rodzić uczucie – bohater przechodzi wewnętrzną przemianę. Ligia również przekonuje się, że kocha Winicjusza.</i>	Ważny jest fragment rozmowy Winicjusza z Ligią, który ukazuje zmianę postawy bohatera wobec dziewczyny.

1. ROZWIJAJĄCE
SIĘ UCZUCIE
MIĘDZY LIGIĄ
I MARKIEM,
PRZEMIANA
MARKA
WINICJUSZA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XXXIII	PRZEMIANA BOHATERA, BŁOGOSŁAWIEŃSTWO <i>Winicjusz prosi chrześcijan o rękę Ligii. Przywołana Ligia również wyznaje miłość młodzieńcowi. Piotr ich błogostawi.</i> <i>Warto wspomnieć, że po pożarze Rzymu Marek przyjmuje chrzest z rąk Piotra i gorączkowo poszukuje ukochanej (nauczyciel może wspomnieć o rozpaczliwych próbach odnalezienia, a następnie uwolnienia uwięzionej Ligii).</i>	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym: – Winicjusz rozmawia z Piotrem, Glaukusem, Kryspusem, Pawłem, mówiąc o swojej przemianie i prosząc o chrzest; – Piotr błogosławi zakochanym.

**1. ROZWIJAJĄCE
SIĘ UCZUCIE
MIĘDZY LIGIĄ
I MARKIEM,
PRZEMIANA
MARKA
WINICJUSZA**

	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
LXVI	LIGIA PODCZAS IGRZYSK <i>Przedstawienie w amfiteatrze</i> <i>Podczas kolejnego widowiska na arenę wychodzi Ursus (opiekun Ligii), a chwilę później wbiega tur germański z przywiązaną do niego Ligią.</i>	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym: – są wyeksponowane emocje Winicjusza martwiącego się o życie ukochanej – jest opis walki Ursusa z turem.
LXXIII	MAŁŻEŃSTWO LIST WINICJUSZA DO PETRONIUSZA, DOWODY PRZEMIANY	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Winicjusz w liście z Sycylii donosi Petroniuszowi o szczęśliwym pożyciu małżeńskim z Ligią.

2.
**NARODZINY
 CHRZEŚCIJAŃSTWA
 W RZYMIE
 I ZESTAWIENIE
 CHRZEŚCIJAN Z
 POGANAMI,
 INTERPRETACJA
 TYTUŁU**

	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
VII	ZACHOWANIE POGAN, REAKCJA LIGII – CHRZEŚCIJANKI	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym: – następuje opis zachowania pogan podczas uczyty zorganizowanej w pałacu Nerona (orgie, rozpusta, przedmiotowe traktowanie człowieka, walki gladiatorów, zachowanie Winicjusza względem Ligii i reakcja dziewczyny) – fragment ten doskonale ukazuje przepaść między światem pogan a chrześcijan.

2.

**NARODZINY
CHRZEŚCJAŃSTWA
W RZYMIE
I ZESTAWIENIE
CHRZEŚCIJAN
Z POGANAMI,
INTERPRETACJA TYTUŁU**

	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XXV	POBYT RANNEGO WINICJUSZA U CHRZEŚCIJAN – ZDUMIENIE ZACHOWANIEM CHRZEŚCIJAN	Warto zwrócić uwagę na pierwsze akapity, w których Winicjusz jest zaskoczony tym, że chrześcijanie nie zemścili się na nim za wyrządzone krzywdy i wybaczyli Chilonowi.
LV	IGRZYSKA Z UDZIAŁEM CHRZEŚCIJAN	Wyeksponowane zostały duma i honor chrześcijan na arenie, podczas igrzysk (umocnieni wiarą, nie boją się śmierci).

2.

**NARODZINY
CHRZEŚCJAŃSTWA
W RZYMIE****I ZESTAWIENIE
CHRZEŚCIJAN****Z POGANAMI,****INTERPRETACJA TYTUŁU**

	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
LXX	INTERPERTACJA TYTUŁU	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Piotrowi po opuszczeniu Rzymu ukazuje się Chrystus, ze szczególnym uwzględnieniem dialogu między bohaterami oraz decyzji Piotra po objawieniu – pomoże to w dosłownym i przenośnym zrozumieniu tytułu utworu.

3. PRZEMIANA CHILONA CHILONIDESA

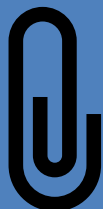
ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XIII	PRZEDSTAWIENIE POSTACI <i>W poprzednim rozdziale Eunice, niewolnica Petroniusza, obiecuje sprowadzić człowieka, który pomoże w odnalezieniu porwanej Ligii. Chilon pojawia się w domu Petroniusza.</i>	Warto zwrócić uwagę na rozmowę Chilon z Markiem Winicjuszem i Petroniuszem, z której uczeń dowie się: – jak wygląda bohater; – na czym polega kontrast między tym, jakie jest mniemanie bohatera na swój temat a tym, jak jest postrzegany przez innych; – jakie są cechy bohatera przed przemianą (chciwość, spryt, przebiegłość).

3.
PRZEMIANA CHILONA
CHILONIDESA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XVI 	ROLA GLAUKUSA <i>Chilon, szukając Ligii, obraca się w towarzystwie chrześcijan. Tam spotyka Glaukusa, któremu niegdyś wyrządził ogromną krzywdę. Chilon zjawia się w domu Marka Winicjusza.</i>	Warto zwrócić uwagę na rozmowę Chilona z Markiem Winicjuszem, z której uczeń dowie się: – w jaki sposób Glaukus zostaje przedstawiony Winicjuszowi przez Chilona (kłamstwa Chilonidesa); – o materializmie, chciwości Chilona.

3. PRZEMIANA CHILONA CHILONIDESA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XVII (początek) 	PRÓBA POZBYCIA SIĘ GLAUKA <i>Chilon, bojąc się o swoje życie (uważa, że Glaukus może się na nim zemścić), szuka sposobu na pozbycie się Greka.</i>	W pierwszych akapitach uczeń pozna prawdziwą historię Glaukusa, poprzez którą zostanie wyeksponowana fałszywość Chilona. Ważna jest też rozmowa Chilon Chilon z Ursusem, z której uczeń dowie się: – jaki plan na pozbycie się Greka opracowuje Chilon – przebiegłość bohatera; – jakich argumentów używa Chilonides, żeby osiągnąć swoje cele – zdolność do manipulowania innymi.

3.

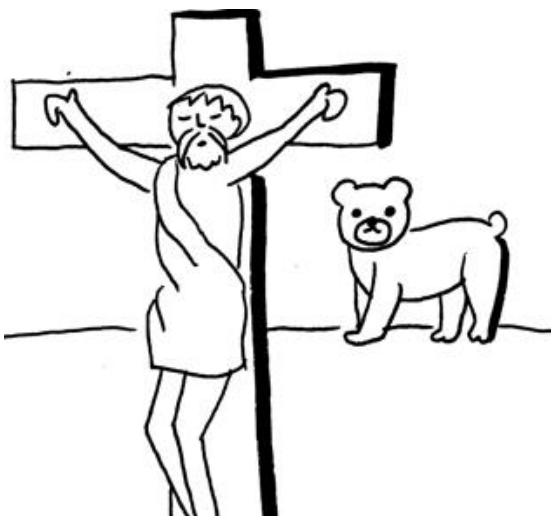
PRZEMIANA CHILONA
CHILONIDESA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
L	ZDRADA CHILONA <i>Po pożarze Rzymu mieszkańcy są wzburzeni. Neron w celu uciszenia pogłosek, jakoby to on to uczynił, zrzuca odpowiedzialność na chrześcijan.</i>	Ważny jest moment, w którym Chilon zjawia się na spotkaniu Nerona z kapłanami żydowskimi. Uczeń dowie się o tym, w jaki sposób Chilon „zdradza” chrześcijan i dlaczego będzie się czuł odpowiedzialny za późniejsze ich cierpienia.

3. PRZEMIANA CHILONA CHILONIDESA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
LXII	WYBACZENIE GLAUKUSA, PRZEMIANA CHILONA <i>W ogrodach cezariańskich odbywa się uczta oświetlona pochodniami z płonących chrześcijan. Neronowi towarzyszy Chilon.</i>	Ważny jest fragment, w którym Chilon widzi płonącego Glaukusa i prosi o przebaczenie. Jest to moment przemiany bohatera. Warto zwrócić uwagę uczniów na to: – o co Chilon prosi Glaukusa, – w jaki sposób zachowanie Chilonu świadczy o jego przemianie – o co publicznie oskarża Nerona, mimo grożących mu konsekwencji. To są bardzo ważne fragmenty, które ukazują bezpośrednią przyczynę oraz dowody przemiany bohatera.

3.
PRZEMIANA CHILONA
CHILONIDESA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
LXIII	MĘCZEŃSKA ŚMIERĆ <i>W rozdziale przedstawiono okoliczności śmierci Chilona Chilonidesa.</i>	W tym rozdziale warto zwrócić uwagę na to, że Chilon umiera jako chrześcijanin – męczennik.

4. RZĄDY NERONA

ROZDZIAŁ	KONTEKST	TREŚCI
VII	UCZTA	Warto zwrócić uwagę na fragmenty, w których: – opisany jest wygląd postaci – Neron podczas uczyty prezentuje swoje umiejętności artystyczne.
XL	ARTYSTYCZNE ZAPĘDY BOHATERA	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Neron w rozmowie z Petroniuszem ubolewa nad tym, że nigdy nie widział płonącego miasta, więc jego utwór nie jest wystarczająco dobry.
XLVII	ARTYSTYCZNE ZAPĘDY BOHATERA	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Neron wraca do płonącego Rzymu i recytuje przed ludem swój poemat, grając na lutni – cesarz przedkłada własne interesy ponad dobro poddanych.

4. RZĄDY NERONA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
Epilog	OKOLICZNOŚCI ŚMIERCI BOHATERA <i>Wybucha bunt przeciwko Neronowi. Cezarem zostaje okrzyknięty Galba. Neron z pomocą swoich sług popełnia samobójstwo.</i>	Warto zwrócić uwagę na fragment opisujący zachowanie postaci tuż przed śmiercią – do końca uważa siebie za wybitnego artystę.

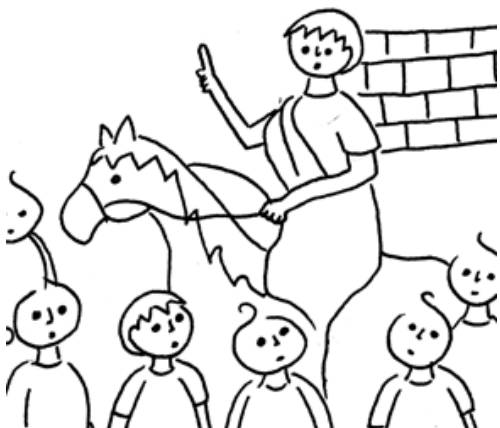
5. PETRONIUSZ

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
I	PRZEDSTAWIENIE POSTACI	Warto zwrócić uwagę na pierwsze akapity (zanim Winicjusz przybywa do Petroniusza i rozpoczyna się akcja utworu), z których uczeń dowie się: – kim jest Petroniusz; – co łączy go z Winicjuszem; – co wiemy o przeszłości bohatera.

5. PETRONIUSZ

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XXX	NATURA ESTETY I FILOZOFA	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Petroniusz rozmawia z Winicjuszem (ostatnie akapity rozdziału) – uczeń dowie się, jakie jest podejście bohatera do życia , zwróci uwagę na upodobanie Petroniusza do piękna i przyjemności .
XXXV	STOSUNEK DO WIARY CHRZEŚCIJAŃSKIEJ	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Petroniusz wyjaśnia w rozmowie z Winicjuszem, dlaczego nie mógłby być chrześcijaninem – uczeń dowie się, jakie jest podejście bohatera do życia .

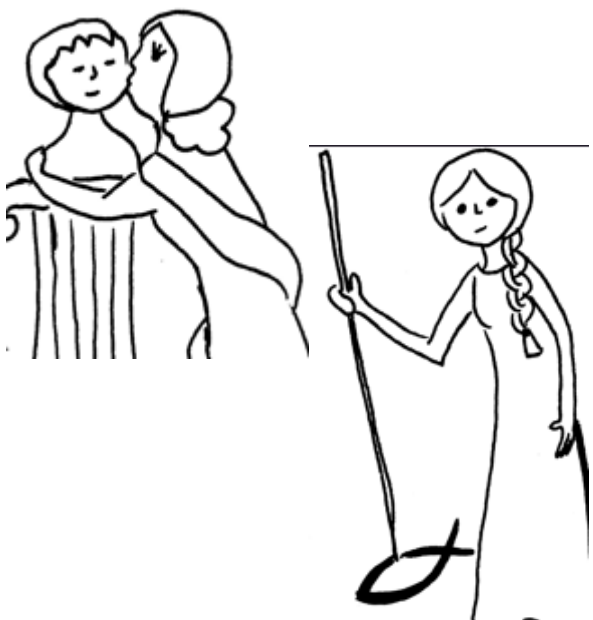
5. PETRONIUSZ

	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XL	STOSUNEK DO NERONA	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Petroniusz, pod pozorem pochwał, gani słaby w rzeczywistości poemat napisany przez Nerona. Rozmowa bohaterów pokaże mądrość, spryt Petroniusza i umiejętne manipulowanie Neronem.
XLVII	KUNSZT KRASOMÓWCZY	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Petroniusz zaraz po powrocie Nerona i jego świty do płonącego Rzymu przemawia do rozzłoszczonego ludu, składając w imieniu Nerona liczne obietnice. Uczeń pozna dzięki temu retoryczne zdolności bohatera.

5. PETRONIUSZ

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
LXXIV	OKOLICZNOŚCI ŚMIERCI BOHATERA <i>Nauczyciel powinien wyjaśnić powody, dla których Petroniusz decyduje się na śmierć (Dlaczego popadł w niełaskę u Nerona?).</i>	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Petroniusz podczas zorganizowanej przez siebie uczyty czyta na forum list zaadresowany do Nerona – jest w nim mowa o nikłych umiejętnościach poetyckich cesarza (fragment ten ukáže uczniom dystans Petroniusza i osobliwe poczucie humoru). Ważny jest również fragment poświęcony okolicznościom śmierci bohatera.

6.
KREACJE
KOBIECE W
UTWORZE

ROZDZIAŁY I TREŚCI

LIGIA – uczniowie mogą bazować na wiedzy zdobytej podczas lekcji dotyczących wątku miłosnego.

POMPONIA GRECYNA – uczniowie mogą bazować na fragmentach rozdziału II, kiedy Petroniusz i Winicjusz odwiedzają dom Aulusa Plaucjusza i Pomponii Grecyny.

EUNICE – uczniowie mogą bazować na fragmentach rozdziału XII, w którym Petroniusz chce podarować swoją niewolnicę Winicjuszowi, ale dziewczyna wykazuje się odwagą: woli być wychłostana po to, żeby pozostać w domu swego pana.

POPPEA SABINA – uczniowie mogą bazować na fragmentach rozdziału VII, w którym opisany jest wygląd kobiety, a także fragment rozdziału IX – rozmowę kobiety z Ligią, w czasie której Poppea pokazuje swą bezwzględną zazdrość.

AKTE – uczniowie mogą bazować na fragmentach rozdziału VII, w którym jest opisana przeszłość kobiety, jej sposób bycia, stosunek do Nerona

SYZYFOWE PRACE

Na co warto zwrócić uwagę podczas omawiania?

1.
**DOJRZEWANIE
MARCINA
BOROWICZA**

2.
**WĄTEK
MIŁOSNY**

3.
**DZIEJE
ANDRZEJA
RADKA**

4.
**METODY
RUSYFIKACJI
MŁODZIEŻY
POLSKIEJ**

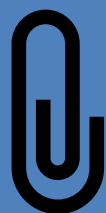

5.
**ROLA BERNARDA
ZYGIERA, WALKA
Z RUSYFUKACJĄ,
INTERPRETACJA
TYTUŁU**

1. DOJRZEWANIE MARCINA BOROWICZA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
I	ODDANIE MARCINKA DO SZKOŁY W OWCZARACH <i>W tym miejscu warto wspomnieć uczniom, że po zakończeniu nauki w Owczarach Marcin zostaje przyjęty do gimnazjum w Klerykowie.</i>	Warto zwrócić uwagę na fragmenty, w których rodzice odwożą chłopca do szkoły w Owczarach i oddają na naukę panu Wiechowskiemu, szczególnie na fragment ukazujący emocje bohatera związane z odjazdem rodziców, pierwsze dni w szkole, pierwszy kontakt z językiem rosyjskim.

1. DOJRZEWANIE MARCINA BOROWICZA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XI	ZAANGAŻOWANIE MARCINA W PROCES RUSYFIKACJI	<i>Dla zachowania ciągłości nauczyciel może wspomnieć, że po ukończeniu przez Marcina klasy czwartej w szkole zmienia się kadra zarządzająca. Pozwoli to zrozumieć, dlatego akurat w tym momencie chłopiec zostaje zaangażowany w proces rusyfikacji.</i> Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Marcin pojawia się w teatrze rosyjskim i od tego momentu rozpoczyna się jego „przyjaźń” z inspektorem Zabielskim – uczeń zrozumie przyczyny zaangażowania bohatera w proces rusyfikacji.
XIII	ZAANGAŻOWANIE MARCINA W PROCES RUSYFIKACJI	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym Marcin zakłada kółko literackie, w ramach którego uczniowie studiują dzieła literatury rosyjskiej – ukaże to działania chłopca.

1.
DOJRZEWANIE
MARCINA
BOROWICZA
2.
WĄTEK MIŁOSNY

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XV	ROLA BERNARDA ZYGIERA <i>W tym miejscu warto nadmienić, że w kolejnych rozdziałach Marcin przechodzi głęboką przemianę – w raz z kolegami uczestniczy w tajnych spotkaniach, studiuje polską literaturę i inne zakazane dzieła.</i>	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym opisano emocje Marcina związane z recytacją Zygiera. Jest to kluczowy moment – początek przemiany wewnętrznej bohatera, w którym budzi się poczucie tożsamości narodowej.
XVII, XVIII	WĄTEK MIŁOSNY – MIŁOŚĆ DO BIRUTY I GORYCZ ROZŁĄKI	W obu rozdziałach ujęto wątek relacji między Borowiczem a Anną Stogowską – okoliczności poznania, codzienne spotkania w parku, rozpacz z powodu nagłego wyjazdu dziewczyny.

3. DZIEJE ANDRZEJA RADKA

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XII	DZIEJE ANDRZEJA RADKA	Warto przeczytać cały rozdział, w którym wyeksponowano: – dzieciństwo bohatera i jego losy, zanim trafił do gimnazjum w Klerykowie, – trudności z akceptacją przez rówieśników, z jakimi mierzyć się musi bohater w Klerykowie – incydent z Tymkiewiczem, decyzję o wyrzuceniu chłopca ze szkoły i nieoczekiwaną pomoc Marcina Borowicza.

4.
METODY
RUSYFIKACJI
MŁODZIEŻY
POLSKIEJ, WALKA
Z RUSYFIKACJĄ

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XI	ZMIANY W SZKOLE	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym omówione zostały zmiany, jakie zaszły w szkole po pojawieniu się nowego zarządu. W tym miejscu opisano konkretne metody rusyfikacji uczniów (rewizje, podsłuchiwanie, śledzenie, kary, ale też przyjaźnie grona pedagogicznego z uczniami i manipulowanie nimi).

5.

**ROLA BERNARDA
ZYGIERA, WALKA Z
RUSYFIKACJĄ,
INTERPRETACJA
TYTUŁU**

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XV	PAMIĘTNA LEKCJA JĘZYKA POLSKIEGO	Warto przeczytać cały rozdział. Dzięki temu uczeń: – dowie się, kim był Bernard Zygier, – zrozumie rolę Zygiera w budowaniu tożsamości narodowej rówieśników, – zrozumie zamysł pisarza dotyczący tytułu (trzeba będzie oczywiście nawiązać do historii mitologicznego Syzyfa).

5.
**ROLA BERNARDA
 ZYGIERA, WALKA Z
 RUSYFIKACJĄ,
 INTERPRETACJA
 TYTUŁU**

ROZDZIAŁ	KOMENTARZ, KONTEKST	TREŚCI
XIV	BUNT UCZNIA – AWANTURA NA LEKCJI HISTORII	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym podczas lekcji historii jeden z uczniów („Figa” – Walecki) głośno protestuje przeciw oszczerstwom na temat katolickich zakonnic, wypowiedzanym przez nauczyciela (Kostriulewa).
XVI	SPOTKANIA „NA GÓRCIE” U GONTALI	Warto zwrócić uwagę na fragment, w którym uczniowie spotykają się w konspiracji, czytają dzieła zakazane w szkole w Klerykowie, m. in. utwory Mickiewicza, Słowackiego, Kochanowskiego. Powyższe fragmenty ukażą sposoby walki młodzieży z rusyfikacją.

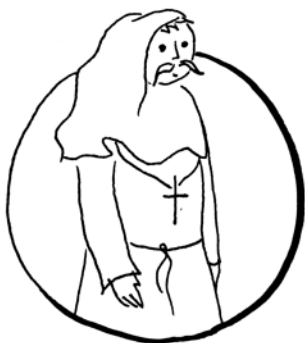
PAN TADEUSZ

Na co warto zwrócić uwagę podczas omawiania:

1.
SPÓR
O ZAMEK

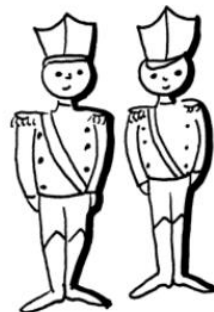
2.
HISTORIA
JACKA SOPLICY

3.
WĄTEK
MIŁOSNY

4.
WĄTEK
PATRIOTYCZNY

5.
SZLACHECKIE
OBYCZAJE

6.
ARTYZM
UTWORU

7.
SPÓR
ASESORA
Z REJENTEM

Fragmenty z ksiąg nieobjętych podstawą programową, które są istotne dla zachowania związku przyczynowo- skutkowego

KSIĘGA III

- **Rozmowa Sędziego Soplicy z Telimeną (wersy 349–395; 414–491)**

Rozmowa dotyczy przyszłości Tadeusza i ewentualnego wyswatania go z Zosią. Fragment pomoże zrozumieć intencje Telimeny względem Tadeusza oraz to, kto nalega na zeswatanie młodzieńca z Zosią.

**DO WĄTKU
MIŁOSNEGO**

- **Rozmowa Tadeusza, Telimeny i Hrabiego (wersy 578–655)**

Rozmowa na temat malarstwa, uroków pejzażu włoskiego i zachwyty Tadeusza nad polską przyrodą pomogą wychwycić cechy charakterystyczne rozmówców, zwrócić uwagę na patriotyzm Sopliców.

**DO WĄTKU
PATRIOTYCZNEGO**

Fragmenty z ksiąg nieobjętych podstawą programową, które są istotne dla zachowania związku przyczynowo-skutkowego

KSIĘGA V

Warto zwrócić uwagę na:

1. **moment, w którym Tadeusz oficjalnie poznaje Zosię** – reakcja bohatera pozwoli zrozumieć późniejsze rozterki **bohatera (wersy 200–242)**;
2. **moment, w którym doszło do zaognienia konfliktu między Gerwazym i Hrabią a Soplicami** (nauczyciel powinien przypomnieć rozmowę Gerwazego z Hrabią, zaprezentowaną w księdze II, w której Gerwazy namawia Hrabiego do procesu z Sędzią Soplicą)
(wersy 536–663; 699- 713) – nauczyciel może spuentować ten fragment informacją o tym, że po awanturze Gerwazy podsuwa Hrabiemu pomysł zorganizowania zajazdu na Soplicowo, na co Hrabia się zgadza. W tym miejscu należy wyjaśnić pojęcie „zajazd” i nadmienić, że Gerwazy zapowiedział, że nazajutrz wyruszy do Dobrzyna, by pozyskać ludzi, którzy pomogą w organizacji przedsięwzięcia**(wersy 800 - 833)**.

DO WĄTKU
MIŁOSNEGO

DO WĄTKU
ZWIĄZANEGO
ZE SPOREM O
ZAMEK

Fragmenty z ksiąg nieobjętych podstawą programową, które są istotne dla zachowania związku przyczynowo- skutkowego

KSIEGA VI

Warto zwrócić uwagę na **szlachtę Dobrzyńską i postać Maćka Dobrzyńskiego**, ponieważ pojawia się w księgach wskazanych jako obowiązkowe w podstawie programowej (**wersy 378–401; 408–460; 497–520**).

DO WĄTKU
PATRIOTYCZNEGO

KSIEGA VII

Warto zwrócić uwagę na moment, w którym **Gerwazy przekonuje szlachtę do ataku na Soplicowo (wersy 270–325; 447–476)**. Nauczyciel może spuentować ten fragment informacją o tym, że w ostatnich wersach tej księgi szlachta z okrzykiem *Hajże na Soplicę!* rusza na dwór w Soplicowie.

ZAJAZD - DO
WĄTKU
ZWIĄZANEGO
ZE SPOREM O
ZAMEK

KSIEGA VIII

Warto zwrócić uwagę:

1. na moment, w którym **Tadeusz ostatecznie kończy swoją relację z Telimeną** – wątek ten zostaje urwany, warto więc wyeksponować ten moment, żeby uczniowie zrozumieli, dlaczego nagle w księdze XI dochodzi do zaręczyn Zosi i Tadeusza (**wersy 424–543**);
2. moment, w którym dochodzi do **zajazdu (wersy 701–752; 792–807)**

DO WĄTKU
MIŁOSNEGO

ZAJAZD - DO WĄTKU
ZWIĄZANEGO
ZE SPOREM O ZAMEK

Fragmenty z ksiąg nieobjętych podstawą programową, które są istotne dla zachowania związku przyczynowo-skutkowego

KSIEGA IX

Jeśli nauczyciel zdecyduje się poruszyć wątek zajazdu, warto wspomnieć, że ktoś zawiadomił Rosjan o zajeździe na Soplicowo, dlatego następnego dnia do dworu przybył oddział wojska rosyjskiego. Rozegrała się wówczas bitwa, która zakończyła się zwycięstwem szlachty.

W księdze IX warto zwrócić uwagę na:

1. moment, w którym ksiądz Robak ratuje życie Hrabiemu i Gerwazemu – dzięki temu uczeń lepiej zrozumie wydarzenia przedstawione w księdze X, np. przyczyny śmierci bohatera, wybaczenie Gerwazego (**wersy 568–584; 715–729**)

2. postać majora Płuta, ponieważ w księdze X pojawia się wzmianka na jego temat – Gerwazy sugeruje, że pozbawił go życia, aby więc lepiej poznać intencje bohatera, warto ukazać nikczemność Płuta (**wersy 132–181; 277 - 302**)

**DO WĄTKU
ZWIĄZANEGO
ZE SPOREM O ZAMEK /
PATRIOTYCZNEGO**

**DO WĄTKU
DOTYCZĄCEGO
LOSÓW JACKA
SOPLICY**

**DO WĄTKU
PATRIOTYCZNEGO**

KSIEGA I

1. Powrót Tadeusza do domu: oglądanie domu i nieoczekiwane spotkanie.

2. Spotkanie Tadeusza z Sędzią Soplicą.

3. Uczta w zamku.

a. Przemowa Sędziego.

b. Pojawienie się tajemniczej kobiety o flirt.

c. Spór Asesora z Rejentem.

4. Tajemnicza wizyta w izbie Sędziego.

**Zadbaj o
zachowanie ciągu
przyczynowo-
-skutkowego**

KSIEGA IV

1. Rozmowy w karczmie Jankiela.

2. Przebieg polowania na niedźwiedzia.

Tropienie zwierzęcia.

Atak na Hrabiego i Tadeusza.

Celny strzał.

Gra Wojskiego.

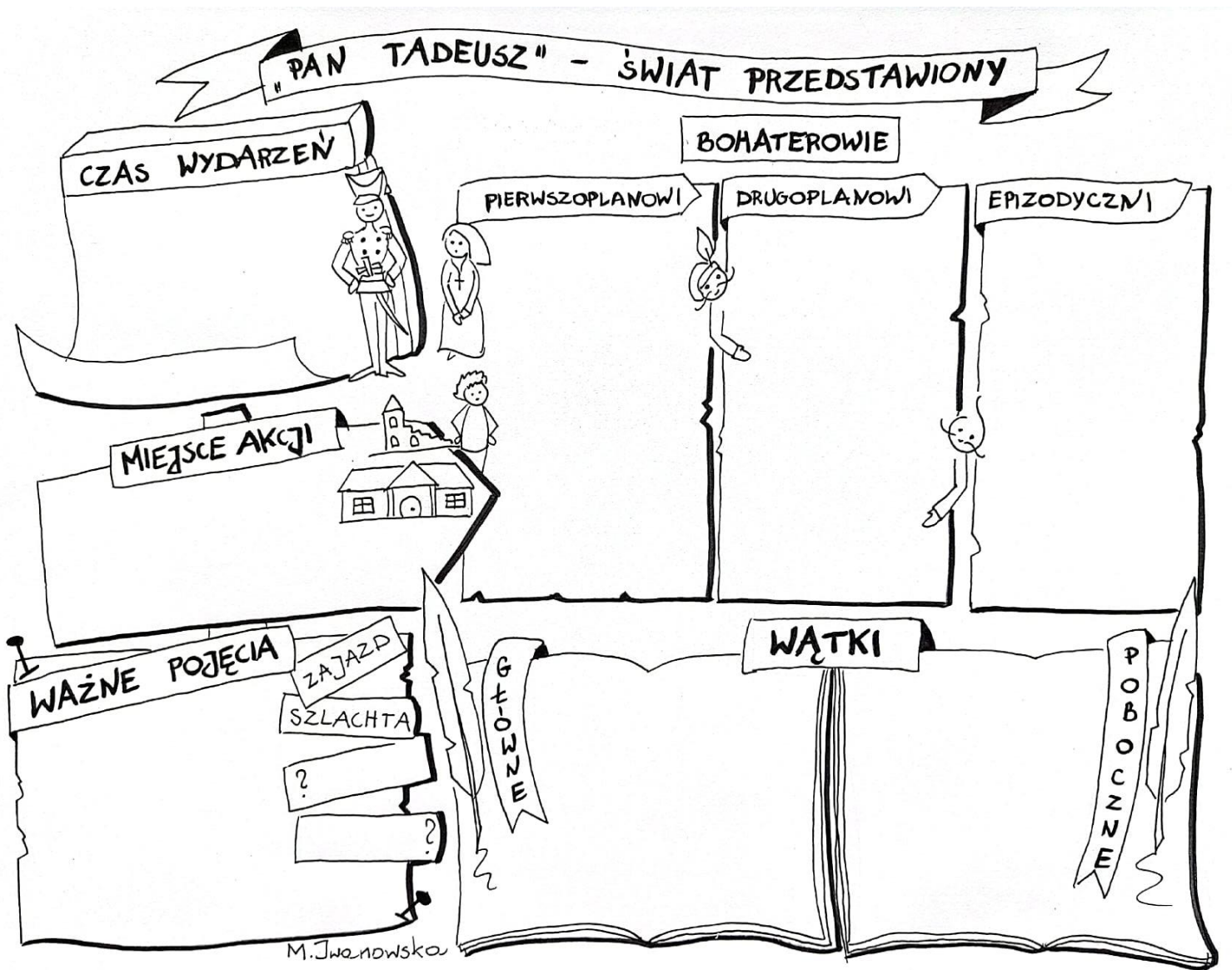

3. Spór Asesora z Rejentem rozstrzygnięty przez Gerwazego.

4. Wspólne przygotowywanie potrawy po polowaniu.

ŚWIAT PRZEDSTAWIONY

MIEJSCE ZAMIESZKANIA

Opisz krótko dworek soplicowski (zarówno z zewnątrz, jak i jego wystrój w środku).

Następnie wyciągnij wnioski na temat jego mieszkańców.

Skorzystaj z poniższych podpowiedzi:

Księga I, 23-40; 53-72

ŁAD I PORZĄDEK

Opiszcie, według jakiego porządku wracano z pola oraz siadano do stołu. Zastanówcie się, o czym to świadczy – jakie wnioski można wyciągnąć na temat mieszkańców Soplicowa?

Soplicowa?

Skorzystaj z poniższych podpowiedzi:

Księga I, 210-227; 300-305

**ŻYCIE SZLACHTY,
OBYCZAJE
SZLACHECKIE**

WYWIAD Z JACKIEM SOPLICĄ

Tytuł:.....

Przedstawienie rozmówcy, tematu i okoliczności rozmowy:

Moim dzisiejszym gościem jest

.....
.....
.....

Treść wywiadu:

Opowiedz nam, jak zaczęła się Twoja przyjaźń ze Stolnikiem Horeszko.

.....
.....
.....

Co czułeś do Ewy Horeszkówny, córki Stolnika?

.....

**HISTORIA ZAMKU,
WĄTEK JACKA SOPLICY**

KARTA PRACY: INWOKACJA – ANALIZA I INTERPRETACJA

pierwsze 4 wersy

1. Do kogo zwraca się osoba mówiąca?

2. Do czego zostaje porównany adresat? Jaka jest funkcja takiego porównania?

wersy 5 – 13

3. Kto jest adresatem w kolejnych wersach utworu?

4. O jakim wspomnieniu osoby mówiącej z dzieciństwa mowa we wskazanych wersach?

wersy 14 – 21

5. O co nadawca prosi adresata?

6. Wypisz ze wskazanych wersów przykłady środków poetyckich. Określ funkcję każdego z nich.

ARTYZM UTWORU

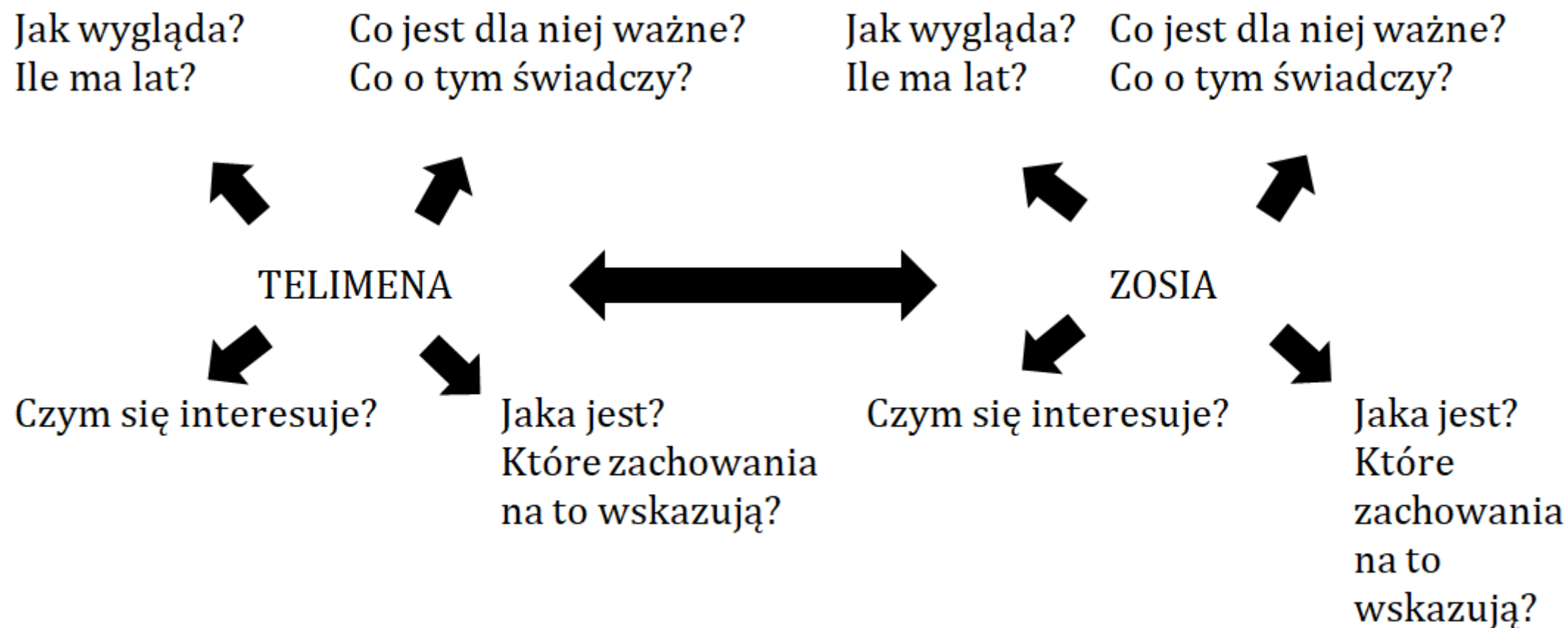
GRUPA I

Zapoznajcie się z fragmentem księgi I (wersy 14-22) i wykonajcie poniższe polecenia:

- Opowiedzcie na pytanie, co opisuje fragment i jaką prośbę osoby mówiącej zawiera?
- Wypiszcie podane środki stylistyczne o określcie ich funkcje:
 - 3 epitety
 - 1 porównanie
 - 1 metafora
 - 1 ożywienie
- Zastanówcie się, w jakim celu Mickiewicz umieścił w tym miejscu omówiony opis. Jaka jest jego funkcja?

PORÓWNANIE ZOSI Z TELIMENĄ

Twoje mocne strony

W KWESTII EGZAMINU...
O czym pamiętać, przygotowując uczniów
do kolejnej edycji egzaminu ósmoklasisty?

WAŻNE INFORMACJE:

Od roku 2025 zadania w arkuszach egzaminacyjnych sprawdzają poziom opanowania wiadomości i umiejętności określonych w **podstawie programowej kształcenia ogólnego**, zawartych w załączniku do rozporządzenia Ministra Edukacji z 2024 r.

W arkuszu egzaminacyjnym mogą znaleźć się **zadania sprawdzające znajomość treści i problematyki lektur obowiązkowych lub zadania oparte na utworach literackich niebędących lekturą obowiązkową oraz zadania oparte na tekstach poetyckich** – zarówno autorów wskazanych w podstawie programowej, jak i innych. Zadania te **nie będą sprawdzały znajomości treści konkretnego utworu poetyckiego, ale sprawdzą umiejętność analizy i interpretacji tego typu tekstów.**

WAŻNE INFORMACJE:

W roku szkolnym 2024/2025 oraz 2025/2026 **zadania w części I arkusza, które będą dotyczyły lektur obowiązkowych dla klas IV – VI**, będą odnosić się wyłącznie do fragmentu lektury zamieszczonego w arkuszu egzaminacyjnym, **nie będą sprawdzały znajomości treści lub problematyki całej lektury obowiązkowej.**

Z form użytkowych pozostaje umiejętność redagowania **ogłoszenia i zaproszenia.**

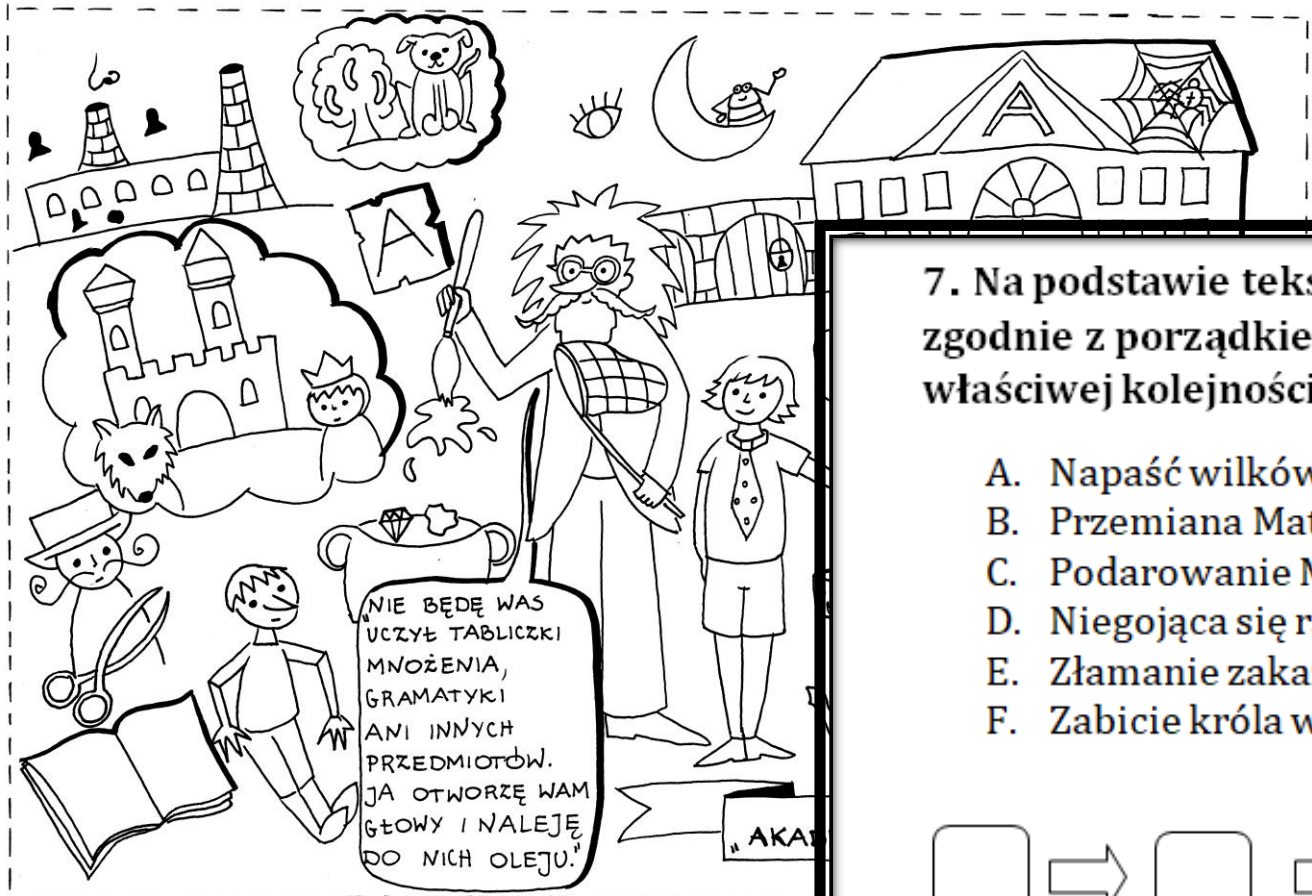
W wypracowaniu przy temacie o charakterze argumentacyjnym, można spodziewać się **rozprawki** **ALBO PRZEMÓWIENIA.**

CZY I JAK POWTARZAĆ TEKSTACH OBOWIĄZKOWE Z KLAS IV–VI?

1. PRZYPOMNIEĆ NAJWAŻNIEJSZE WĄTKI/ ZAGADNIENIA

2. ĆWICZYĆ ZADANIA EGZAMINACYJNE
NA FRAGMENTACH

7. Na podstawie tekstu ułóż poniższe treści dotyczące historii szpaka Mateusza zgodnie z porządkiem chronologicznym. Wpisz litery A, B, C, D, E w kratki we właściwej kolejności. (3 p.)

- A. Napaść wilków na królewski pałac.
- B. Przemiana Mateusza w szpaka.
- C. Podarowanie Mateuszowi czapki bogdychanów.
- D. Niegojąca się rana i uzdrowienie przez doktora Paj-Chi-Wo.
- E. Złamanie zakazu ojca i konna przejażdżka.
- F. Zabicie króla wilków przez Mateusza.

⇒ ⇒ ⇒ ⇒ ⇒

*Zmiana zaczyna się wtedy,
gdy przyjmujemy to, co jest,
a następnie wybieramy,
co chcemy stworzyć.*

Eckhart Tolle

Twoje mocne strony